

Utskottet för omsorg

Plats och tid:	Kommunsalen, 2024-04-17, 13:00–15:20		
Beslutande:	Håkan Yngström (C), ordförande Bengt-Åke Svahn (KD), vice ordförande Hans-Göran Olsson (S) Carina Conradson (C) Per Rudfeldt (M) §§ 48–66 Johanna Bergman (S) ersätter Per Rudfeldt (M) §§ 67–71		
Övriga deltagare:	Johanna Bergman (S) ej tjänstgörande ersättare §§ 48–66 Jesper Karlsson, omsorgschef Maria Grudin, kvalitetsstrateg § 66 Maria Lasell, avdelningschef äldreomsorg § 48 Ulla Jansson, enhetschef IFO §§ 48–65,67 Birgitta Moraeus, sekreterare		
Utses att justera:	Hans-Göran Olsson (S)		
Justeringens plats och tid:	Protokollet är digitalt signerat		
Underskrifter:	Birgitta Moraeus, sekreterare		§ 48–71
	Håkan Yngström, ordförande		
	Hans-Göran Olsson (S), justerare		

ANSLAG/BEVIS

Justering har tillkännagivits genom anslag

Organ:	Utskottet för omsorg	Sammanträdesdatum:	2024-04-17
Överklagningstid:	2024-04-22 – 2024-05-13		
Anslaget sätts upp:	2024-04-22	Anslaget tas ner:	2024-05-14
Förvaringsplats för protokollet: Kommunstyrelsens diarium			

Underskrift

Utdragsbestyrkande

Innehållsförteckning

§ 48	Digitala inköp i hemtjänsten	2024/189
§ 49–65	Individärenden	
§ 66	Styrmodell Orsa kommun - revidering 2024	2024/174
§ 67	Verksamhetsinformation IFO	
§ 68	Verksamhetsinformation omsorg	
§ 69	Uppföljning heltid som norm	
§ 70	Redovisning av delegationsbeslut	
§ 71	Delgivningar	

§ 48

KS 2024/189

Digitala inköp i hemtjänsten

Beslut

Utskottet föreslår:

Kommunstyrelsen beslutar om att införa digitala inköp i hemtjänsten med start i november 2024. Utvärdering av införande ska göras efter sex månader.

Sammanfattning av ärendet

Bakgrund

Personer som inte själva kan utföra inköp kan få insatsen beviljad av kommunen enligt socialtjänstlagen. I Orsa kommun är det Norra Dalarnas Myndighetsservice som beslutar om insatsen och hemtjänsten som verkställer besluten.

Inköpet går till så att undersköterskor och vårdbiträden från hemtjänsten åker hem till den äldre och hämtar en handlingslista, antingen är listan klar eller så hjälper undersköterskan/vårdbiträdet till att färdigställa den. Undersköterskan/vårdbiträdet åker sedan till butiken och plockar ihop alla varor och betalar varorna med den äldres betalmedel (ICA-kort, Coop-kort eller bankkort och ibland kontanter) för att sedan leverera varorna hem till den äldre. Om den äldre har behov av hjälp att plocka upp varorna hjälper undersköterskan/vårdbiträdet till med det. För hela inköpet (hämta lista, plocka ihop, betala, leverera och plocka upp varor) planeras i de flesta fall ca 45 minuter för en undersköterska/vårdbiträde. Vissa inköp är mer omfattande och då planeras mer tid.

Under 2023 gjorde hemtjänsten i snitt 253 inköp per månad fördelat på i snitt 62 personer vilket tog i snitt 186 timmar per månad. Under 2022 var motsvarande siffror i snitt 220 inköp, 51 personer och 152 timmar per månad.

En parallell fråga som varit aktuell sedan senare delen av 2023 har handlat om att det funnits intresse för att utreda förutsättningarna för att upphandla en extern entreprenör för att utföra hela inhandlingsprocessen åt kommunen, på liknande sätt som exempelvis Mora kommun gör. Av det tjänsteutlåtande som togs fram för att redovisa sagda förutsättningar på omsorgsutskottets novembersammanträde i fjol, framgår att det snarare skulle vara ett fördyrande alternativ att lägga ut utförandet av den delen av hemtjänstutförandet på entreprenad. Även det tjänsteutlåtandet biläggs detta tjänsteutlåtande som kompletterande beslutsunderlag.

Hur verksamheten väljer att utföra det uppdrag som lämnats från politiken är i normalfallet rena verkställighetsbeslut och är inte sådant som brukar lyftas upp som föremål för politiska beslut. Verksamheten bedömer dock att den nu aktuella frågan är av mer principiell vikt, vad gäller verksamhetens inriktning och omfattning. Den föreslagna ändringen kan därtill indirekt få viss ekonomisk effekt för de äldre som idag får hjälp av hemtjänsten för inhandling. Sammantaget lyfts därför den föreslagna åtgärden upp för politiskt beslut, även om det företrädesvis handlar om så kallade "hur-frågor"

Anledningar till att ändra arbetsätt

I 4 kap. socialtjänstlagen som handlar om rätten till bistånd framgår i 1 § att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av

socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det framgår också att biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Enligt socialtjänstlagens portalparagraf (1 kap. 1 §) ska samhällets socialtjänst främja människornas aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser.

Framtidens socialtjänstlag, som väntas träda i kraft under 2025, har en övergripande målsättning att stödet till enskilda ska utgå från individens behov och målet är att invånare i möjligaste mån ska stödjas till ett självständigt liv.

Mot bakgrund av ovanstående behöver kommunen i större utsträckning ge människor hjälp till självhjälp i stället för att helt överta uppgifter. Genom att ändra rutinerna för inköp kan kommunen göra kommuninvånarna mer självständiga. En hel del av de som idag har hjälp av hemtjänsten med inköp tros vara i behov av fortsatt stöd av hemtjänsten medan andra kanske kan klara sig helt själva.

De nya rutinerna med digitala inköp

De nya rutinerna för digitalt inköp skulle innebära att matvaror beställs och betalas digitalt av den enskilde själv eller med hjälp av anhöriga eller personal i hemtjänsten.

Om den enskilde behöver hemtjänstens hjälp med beställning och betalning kommer hemtjänstens personal hem till den enskilde, precis som nu, men i stället för att hämta en inköpslista hjälper undersköterskan/vårdbiträdet den enskilde att beställa det som önskas via exempelvis en surfplatta. Den enskilde betalar varorna digitalt och behöver då inte lämna ut något betalkort eller pengar till personal. Matvarubutikens personal plockar sedan ihop varorna som hemtjänstens personal vid bestämd tidpunkt hämtar. Hemtjänstens personal levererar varorna till den enskilde och packar upp dem om den enskilde har behov av det.

Om den enskilde bara behöver hjälp av hemtjänsten med leverans och upplockning av varor kommer undersköterska/vårdbiträde från hemtjänsten att vid bestämd tidpunkt hämta varorna hos butiken och köra hem dem till den enskilde.

Vinster med digitala inköp

För att möta de behov som finns i samhället behöver socialtjänsten arbeta kunskapsbaserat, förebyggande, främja jämlikhet och jämställdhet, öka effektivitet och minska eller fördröja behov av insatser.

För kommuninvånarnas del skulle den stora vinsten vara en ökad självständighet. Genom att själv kunna besöka den digitala butiken har den enskilde möjlighet att välja varor ur hela sortimentet och inte vara beroende av vilka varor undersköterskan/vårdbiträdet väljer. Den enskilde kan då lättare exempelvis upptäcka nya varor eller varor med extrapris.

Den enskilde skulle genom digitala inköp på ett naturligt sätt inkluderas i det digitala samhället. Ökad kunskap och digital vana ger den enskilde större möjlighet att använda även andra tjänster digitalt vilket ökar den enskildes självständighet.

En annan vinst för den enskilde skulle vara att den enskilde inte behöver lämna ifrån sig några betalmedel till undersköterska/vårdbiträde eftersom betalning sker vid beställning.

För att klara den stora utmaningen med en större andel äldre och mindre andel förvärvsarbetande behöver vi hitta arbetssätt som innebär att färre kan göra mer. Att undersköterskor inte behöver plocka matvaror i butiker och att de kan hämta flera personers matkassar samtidigt för leverans sparar tid för personal i hemtjänsten. Den tiden kan samma

undersköterskor ägna mer åt vård och omsorg i stället för en serviceinsats som att plocka varor i butik. Med de nya rutinerna bedöms i vart fall ungefär en tredjedel av tiden för inköp kunna sparas in vilket motsvarar ungefär 60 timmar per månad (vilket, försiktigt beräknat, skulle innebära en besparing på ca 200 tkr årligen).

Av 3 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen framgår att socialtjänsten i samarbete med andra ska främja goda miljöer i kommunen och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö. Med digitala inköp lämnar Orsa kommun över uppgifter från hemtjänsten till näringslivet. I stället för att hemtjänstens undersköterskor plockar matvaror får butikernas personal göra det. Detta skulle kunna leda till fler arbetstillfällen i butikerna i Orsa.

Konsekvenser för kommuninvånare

Avgifter för inköp

Butiker som tillhandahåller tjänsten där man kan beställa varor på internet för att sedan själv hämta upp varorna tar ut en avgift. I Orsa tar Coop ut en avgift på i nuläget 39 kr per köp. Ica Supermarket i Orsa har ännu inte tjänsten i sin butik men kommer att införa den om digitala inköp i hemtjänsten införs. Ica Supermarket i Malung tar ut en avgift på 49 kr per köp och en gissning är att kostnaden kommer att vara ungefär samma i Orsa. På Willys i Orsa är det inte aktuellt att införa tjänsten i nuläget. Inte heller på Tempo i Skattungbyn är det aktuellt med digitala inköp, de tillhandahåller redan idag beställning per telefon och utkörning av matvaror med stöd av hemsändningsbidrag.

I stort sett alla kommuninvånare har olika kostnader för att göra inköp. För att ta sig till butiken behöver vissa betala för kollektivtrafik och andra betalar bränsle/el för olika transportmedel. Personer som får hjälp av hemtjänsten med att göra inköp har däremot inte någon särskild avgift för inköpet, det ingår i hemtjänstavgiften. Med digitala inköp kommer inte avgiften för hemtjänst att ändras däremot kommer plockavgiften till butiken med ca 39–49 kr per inköp att tillkomma för den enskilde. De flesta som har hjälp av hemtjänsten med inköp har det en gång per vecka. Kostnaden för den enskilde till butikerna skulle därmed uppgå till ca 169–212 kr per månad (39/49 kr per vecka x 52 veckor/ 12 månader).

En övergång till digitala inköp skulle innebära en merkostnad för de som idag har hjälp med inköp av hemtjänsten. Att de som gör inköp med hjälp av hemtjänsten får en kostnad för inköp är mer likställt med hur det är för övriga kommuninvånare än att de får kostnaden inbakad i en hemtjänstavgift.

Personuppgiftshantering

Det tillvägagångssätt som föreslås innebär att det är en relation mellan den enskilde och butiken vilket medför att kommunen inte har något ytterligare ansvar vad gäller information om leverantörens personuppgiftsbehandling. De flesta som har hjälp av hemtjänsten med inköp har sedan tidigare en relation till olika butiker i och med medlemskap och har då redan godkänt butikernas personuppgiftshantering.

Planering inför införandet

Att övergå till digitala inköp i hemtjänsten kan skapa frågor för kommuninvånare. Det är därför viktigt att i god tid gå ut med tydlig information till både allmänheten och de personer som idag har hjälp av hemtjänsten med inköp.

Personalen i hemtjänsten behöver utbildas i hur de digitala inköpen ska genomföras och surfplattor behöver köpas in så att hemtjänsten kan tillhandahålla den teknik som behövs, om inte den enskilde har den själv.

Det är även viktigt att det lokala näringslivet ges en reell chans att få tid på sig att ställa om för att kunna möjliggöra ett införande av digitala inköp. I dialog med de lokala handlarna har

det bedömts att en förberedelsestid på ca fem månader är lagom, från det att kommunen bestämmer sig för att införa digitala hemköp inom hemtjänsten. Om kommunstyrelsen fattar beslut om frågan i maj skulle det alltså kunna vara aktuellt att gå i gång med ett nytt förfarandesätt i november i år.

Beslutsunderlag

Digitala inköp i hemtjänsten, tjänsteutlåtande, 2024-04-03, dnr 2024/189, 7.3.2

Anlitande av Samhall för inköp av mat, tjänsteutlåtande, 2023-11-15, dnr 2023/621, o.4.9

Förslag till beslut

Utskottet föreslår:

Kommunstyrelsen beslutar om att införa digitala inköp i hemtjänsten med start i november 2024.

Yrkande

Hans-Göran Olsson (S) yrkar på att det i stället görs en upphandling med Samhall för inköp.

Beslutsgång

Ordförande ställer proposition på tjänsteförslaget och Hans-Göran Olssons yrkande och finner att utskottet beslutar enligt tjänsteförslaget.

Omröstning

Omröstning begärs och ska genomföras. Utskottet godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för tjänsteförslaget och nej-röst för Hans-Göran Olssons yrkande.

Omröstningen utfaller med 3 ja-röster och 2 nej-röster, se bifogad omröstningslista.

Därmed finner ordföranden att utskottet beslutar enligt tjänsteförslaget.

Närvaro- och omröstningslista
Utskottet för omsorg 2024-04-17

Ledamot	Närvaro	§ 48	§ 48
		Ja	Nej
Håkan Yngström (C)	1	X	
Bengt-Åke Svahn (KD)	1	X	
Carina Conradsson (C)	1		X
Per Rudfeldt (M)	1	X	
Hans-Göran Olsson (S)	1		X
Summa	5	3	2

§ 66

KS 2024/174

Styrmodell Orsa kommun - revidering 2024

Beslut

Utskottet tar del av informationen.

Sammanfattning av ärendet

Nuvarande styrmodell beslutades av kommunfullmäktige 2020. Syftet med revideringen är att säkerställa att den är aktuell och tydlig. Tidplan för behandling av beslut om revidering av styrmodellen är: 30 april - strategikutskottet, 13 maj - kommunstyrelsen och 27 maj - kommunfullmäktige.

Styrmodellen beskriver hur kommunen leds och styrs och tydliggör ansvar samt den övergripande planeringen och uppföljning av kommunens mål- och budget.

Syftet med styrmodellen är att säkerställa att kommunens vision och mål uppnås, att den politiska viljeinriktningen får genomslag i verksamheterna, att skattepengar hanteras på bästa tänkbara sätt och att god ekonomisk hushållning säkras.

Styrmodellen är ett styrdokument som i första hand riktar sig till chefer och förtroendevalda och till de som stödjer politiker och chefer i arbetet med ledning och styrning och gäller för hela kommunkoncernen.

Beslutsunderlag

Utkast till reviderad styrmodell 2024-03-28

§ 67

Verksamhetsinformation IFO

Beslut

Utskottet tar del av informationen.

Sammanfattning av ärendet

Enhetschef Ulla Jansson redogör för personalsituationen och berättar om verksamheten:

- Ett skolsocialt team byggs upp tillsammans med skolan
- Metoden Bostad först – positivt gensvar från Orsas hyresvärdar efter informationsmöte
- Rekrytering pågår av administratör
- Nya socialtjänstlagen – statliga medel är beviljade för omställning i kommunerna

§ 68

Verksamhetsinformation omsorg

Beslut

Utskottet tar del av informationen.

Sammanfattning av ärendet

Omsorgschef Jesper Karlsson informerar om förslaget till omorganisationen i kommunens verksamheter där en del är att arbetsmarknadsenheten och integration flyttas till verksamhet omsorg.

Mycket fokus ligger just nu på arbete med en treårig detaljbudget.

Uppföljning av det ekonomiska läget kommer på maj månads sammanträde.

§ 69

Uppföljning heltid som norm

Beslut

Utskottet tar del av informationen

Sammanfattning av ärendet

Heltid som norm infördes för att anställda ska ha möjlighet att jobba heltid.

Uppföljning sker kontinuerligt hur det påverkar verksamheten.

Redovisningen fram till mars 2024 av antal vikarietimmor, utnyttjade resursspass, sjukfrånvaro och antal övertidstimmar visar att bland annat antal vikarietimmor har minskat sedan föregående år.

§ 70

Redovisning av delegationsbeslut

Beslut

Utskottet godkänner redovisningen av delegationsbeslut.

Beslutsunderlag

- Rapport delegationsbeslut, verksamhet omsorg 2024-04-17

§ 71

KS 2022/67

Delgivningar

- Beslut efter tillsyn av särskilt boende för äldre, 2024-03-19
Inspektionen för vård och omsorg, IVO